T095 ATĐ 7 (10) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q9-Kiền Độ Tạp-Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 9
Chöông 1: KIEÀN-ÑOÄ TAÏP

Phaåm 2: TRÍ, Phaàn 5

Theá naøo laø danh thaân? Theá naøo laø cuù thaân? Theá naøo laø vò thaân? Cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Vì yù cuûa ngöôøi soaïn kinh (luaän) naày muoán nhö vaäy. Cho ñeán noùi roäng. Laïi coù ngöôøi noùi: Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû, ôû trong kinh naày hieän caùc thöù vieäc, kheùo ñoái vôùi nghóa töôùng. Hoaëc coù ngöôøi nghi, nhöõng vieäc ñoù chæ kheùo ñoái vôùi nghóa, khoâng kheùo ñoái vôùi vaên. Vì ñeå döùt tröø caùc nghi nhö vaäy, ñoàng thôøi muoán ôû trong vaên nghóa ñöôïc töï taïi hieän ñuû, neân soaïn luaän naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Nhö caùc nhaø Thanh luaän, muoán laøm cho chöõ laø phaùp cuûa saéc, theå cuûa chöõ laø thanh, thanh thì thuoäc veà saéc aám. Ñeå döùt tröø nhöõng yù nhö vaäy, neân noùi nhö vaày: Chöõ laø taâm baát töông öng haønh, thuoäc veà haønh aám. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh thaân, cuù thaân, vò thaân naày laø phaùp xuaát ly, coù khaû naêng chieáu soi phieàn naõo. Vì sao? Vì neáu xöùng hôïp vôùi teân goïi phieàn naõo, neân bieát phaùp naày laø phieàn naõo. Neáu xöùng hôïp vôùi danh xuaát ly, neân bieát phaùp naày laø xuaát ly. Do danh thaân, cuù thaân, vò thaân coù khaû naêng soi chieáu, laøm roõ phieàn naõo laø phaùp xuaát ly neân soaïn luaän naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Do bieát roõ caùc phaùp danh, cuù, vò coù ba thöù Boà- ñeà sai khaùc. Hoûi: Söï vieäc naày theá naøo? Ñaùp: Neáu laø tueä taêng thöôïng, thì bieát roõ caùc phaùp nhö danh, v.v... ñoù goïi laø Phaät. Neáu duøng trung tueä thì goïi laø Bích-chi Phaät. Neáu duøng haï tueä thì goïi laø Thanh vaên.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 203

Laïi coù ngöôøi noùi: Do nhaän bieát roõ veà caùc phaùp nhö danh v.v... neân goïi moät ngöôøi laø Phaät, vì noùi phaùp voâ löôïng. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu khoâng coù khaû naêng quan saùt danh, cuù, vò thaân, thì seõ sinh loãi laàm lôùn. Neáu coù khaû naêng quan saùt thì sinh lôïi ích lôùn. Hoûi: Vieäc naày theá naøo? Ñaùp: Neáu khoâng coù khaû naêng quan saùt danh, cuù, vò thaân, thì haønh vi aùc cuûa phieàn

naõo nhö con soâng chaûy maõi khoâng döøng. Nhö maéng Thaùi töû Löu-ly laø keû noâ tyø! Sao daùm böôùc leân giaûng ñöôøng cuûa gioøng hoï Thích? Thaùi töû kia do khoâng theå quan saùt boán, naêm chöõ, neân ñaõ cuøng vôùi traêm ngaøn chuùng sinh ñoïa trong ñöôøng aùc. Neáu coù khaû naêng quan saùt boán, naêm chöõ thì haønh vi aùc duø nhö nuùi v.v... cuõng coù theå chòu ñöïng ñöôïc. Do khoâng bieát quan saùt neân môùi coù söï toån giaûm nhö vaäy. Hoûi: Luùc haønh giaû bò ngöôøi khaùc traùch maéng laøm theá naøo ñeå quan saùt danh thaân, v.v...khieán taâm giaän döõ khoâng sinh? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: A-caâu-lö-xa ñôøi Taàn dòch laø traùch maéng. Caâu-lö-xa ñôøi Taàn dòch laø tieáng goïi. Haønh giaû neân suy nghó nhö theá naày: nay ta khoâng neân nghó laø chöõ A. Vì sao? Vì neáu coù chöõ A thì ñoù laø traùch maéng, coøn khoâng coù chöõ A thì goïi laø tieáng goïi. Neáu ta khoâng nghó laø chöõ A thì chæ khieán ngöôøi khaùc caû ngaøy troïn ñeâm thöôøng taïo ra tieáng goïi. Nhö vaäy ñoái vôùi ta laøm sao sinh taâm giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh giaû nghó nhö theá naày: Neáu duøng nhöõng chöõ nhö theá laø traùch maéng ta, thì vôùi phöông naày laø lôøi thaáp keùm, xaáu xa, nhöng ôû phöông khaùc, noù laø lôøi khen ngôïi. Neáu Ta, ôû phöông naày, cho ngoân ngöõ ñoù laø thaáp keùm, xaáu xa thì seõ sinh saàu khoå. Coøn ñoái vôùi ngoân ngöõ nôi phöông khaùc thì sinh vui möøng. Nghóa laø ta thöôøng coù lo, coù khoå, coù vui, coù möøng v.v... ai laø ngöôøi coù khoå, cuøng vôùi ta chaêng? Do vieäc naày neân khoâng sinh taâm giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Keû maéng ta, duøng nhöõng chöõ nhö theá, Haønh giaû neân nghó raèng: Keû khen ngôïi ta, laø duøng chöõ aáy hay laø duøng chöõ khaùc. Xeùt kyõ, chaúng thaáy coù chöõ naøo khaùc, chæ laø caùc chöõ ñoù, ñem ñaûo loän thöù lôùp noùi traùch maéng goïi laø khen ngôïi. Nay Ta vì sao ñoái vôùi nhöõng chöõ naày sinh taâm giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh giaû neân nghó raèng: Neáu ngöôøi traùch maéng ta, môùi chæ nhaäp moät chuùt giôùi, nhaäp moät chuùt nhaäp, nhaäp moät chuùt aám. Coøn ngöôøi khoâng traùch maéng ta, thì nhaäp moät chuùt giôùi trong möôøi

baûy giôùi, nhaäp moät chuùt nhaäp trong möôøi moät nhaäp, nhaäp moät chuùt aám nôi boán aám. Nhö vaäy, keû khoâng traùch maéng ta thì nhieàu, keû maéng traùch ta thì ít. Vaäy ta vì sao do maø sinh giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh giaû nghó raèng: Söï traùch maéng ñoù neân goïi laø gì khi ñaõ thaønh töïu? Goïi laø ngöôøi traùch maéng hay goïi laø ngöôøi bò traùch maéng? Suy xeùt thì neân thaønh töïu ôû ngöôøi traùch maéng. Neáu ñuùng nhö vaäy thì laø töï traùch maéng chính mình. Vôùi ta coù gì maø sinh giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh giaû nghó raèng: Neáu duøng moät chöõ thì khoâng thaønh traùch maéng, hai chöõ thì thaønh. Nhöng khoâng theå coù cuõng moät luùc neâu leân ñöôïc hai chöõ. Vì neáu khi neâu leân chöõ sau thì chöõ tröôùc ñaõ dieät maát, khoâng ñeán ñöôïc vôùi chöõ sau. Nhö vaäy, chæ coù theå duøng yù ñeå phaân bieät neân môùi noùi laø ngöôøi traùch maéng, laø ngöôøi bò traùch maéng. Do vieäc naày maø khoâng sinh taâm giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh giaû nghó raèng: Ngöôøi traùch maéng vaø ta nhaát thôøi cuøng dieät trong moät Saùt-na. Caùc aám sinh sau ñoù cuõng khoâng laø ngöôøi traùch maéng hay

ngöôøi bò traùch maéng. Cuõng theá, phaùp traùch maéng laø baát khaû ñaéc cho neân khoâng sinh taâm giaän döõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Haønh giaû nghó raèng: Ngöôøi traùch maéng, ngöôøi bò traùch maéng ñeàu laø khoâng. Vì sao? Vì khoâng ngaõ, khoâng nhaân, khoâng chuùng sinh, khoâng thoï maïng, khoâng taïo taùc, khoâng ngöôøi taïo taùc, khoâng thoï nhaän, khoâng ngöôøi thoï nhaän, chæ coù caùc nhoùm cuûa aám laø khoâng cho neân khoâng sinh taâm giaän döõ. Haønh giaû neân duøng nhöõng phaùp nhö vaäy ñeå quaùn veà danh thaân, cuù thaân, vò thaân. Hoûi: Vì sao laïi döïa vaøo danh, cuù, vò thaân ñeå soaïn luaän naày? Ñaùp: Muoán cho nghóa vaên kinh ñöôïc hieän baøy ñaày ñuû neân soaïn luaän naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Do nöông vaøo vaên naày maø coù theå laøm saùng toû raát nhieàu nghóa trong aám, giôùi, nhaäp, cuõng coù theå khen ngôïi ngoâi baùu: Phaät Phaùp taêng. Do vieäc naày maø soaïn luaän. Hoûi: Theá naøo laø danh thaân? Danh thaân, tieáng Phaïn coù ba thöù: Moät ngöõ goïi laø danh. Hai ngöõ goïi laø danh thaân. Ba ngöõ trôû leân goïi laø ña danh thaân. Moät ngöõ goïi laø danh, nghóa laø moät phaùp moät danh. Hai ngöõ goïi laø danh thaân, nghóa laø hai phaùp, hai danh. Ba ngöõ trôû leân goïi laø ña danh thaân, nghóa laø ba phaùp, ba danh trôû leân goïi laø ña danh thaân. Cuù thaân, vò thaân cuõng gioáng nhö vaäy.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 205

Ñaõ hoûi veà danh thaân nghóa laø hoûi veà ña ngöõ danh thaân. Hoûi: Vì sao, hoûi ña ngöõ danh thaân, khoâng hoûi danh? Khoâng hoûi danh thaân? Ñaùp: YÙ cuûa ngöôøi soaïn kinh kia muoán vaäy, cho ñeán noùi roäng. Laïi coù ngöôøi noùi: Leõ ra hoûi maø khoâng hoûi, phaûi bieát ñoù laø thuyeát chöa troïn veïn. Laïi coù ngöôøi noùi: phaàn nhieàu danh thaân thaûy ñeàu nhaäp vaøo trong ña ngöõ danh thaân, cho neân hoûi ña ngöõ danh thaân maø khoâng hoûi danh vaø danh thaân. Danh laø xöng ngöõ, caùc thöù ngöõ, taêng ngöõ. Tö töôûng thöôøng neâu baøy, giaû ñaët ñöôïc ñôøi truyeàn noùi, goïi laø Danh. Vôùi nhöõng ngöõ nhö vaäy, ñeàu goïi laø danh. Hoûi: Vì sao hoûi veà ña danh thaân maø traû lôøi veà danh? Ñaùp: Do danh thaønh töïu ñaày ñuû, laø ña danh thaân. Ña danh thaân laïi laøm cho ña danh thaân thaønh töïu ñaày ñuû. Laïi nöõa, danh coù khaû naêng sinh ña danh thaân. Ña danh thaân laïi sinh ña danh thaân. Cho neân hoûi ña danh thaân ñaùp veà danh. Hoûi: Theå taùnh cuûa ña danh thaân laø gì? Ñaùp: Laø taâm baát töông öng haønh. Ñaõ noùi veà theå taùnh, lyù do nay seõ noùi. Hoûi: Vì sao goïi laø danh? Ñaùp: Danh cuõng goïi laø tuøy, cuõng goïi laø caàu, cuõng goïi laø hôïp (trong danh aâm cuûa Thieân truùc hôïp ba nghóa naøy) tuøy laø tuøy theo ñoù maø taïo taùc, neân coù danh nhö theá. caàu laø do danh aáy caàu coù vaät thích öùng naày. Laïi nöõa, caàu, boán aám goïi laø caàu. Do boán aám coù theå giöõ laáy caùc giôùi, coù theå giöõ laáy caùc ñöôøng, coù theå giöõ laáy caùc ñôøi... cho neân goïi laø caàu. Hôïp nghóa laø ñoái vôùi nghóa, ñoái vôùi söï taïo taùc töông öng neân goïi laø hôïp. Hoûi: Vì sao goïi laø ña danh thaân? Ñaùp: Vì coù nhieàu danh hôïp nhoùm neân goïi laø ña danh thaân. Ví nhö moät con chim khoâng goïi laø nhieàu thaân chim, phaûi coù nhieàu con chim môùi goïi laø ña thaân chim. Ngöïa v.v... cuõng gioáng nhö vaäy. Vaäy thì moät danh khoâng goïi laø ña danh thaân, phaûi coù nhieàu danh hôïp laïi môùi goïi laø ña danh thaân. Cuù thaân, vò thaân, neân bieát

cuõng gioáng nhö vaäy. Nhö vaäy laø coù danh, coù danh thaân, coù ña danh thaân. Danh laø coù danh moät chöõ, danh hai chöõ, danh nhieàu chöõ. Danh moät chöõ goïi laø danh. Danh hai chöõ goïi laø danh thaân. Danh nhieàu chöõ: Hoaëc noùi laø ba chöõ, hoaëc noùi laø boán chöõ goïi laø ña danh thaân. Danh hai chöõ

cuõng goïi laø danh. Danh boán chöõ goïi laø danh thaân. Hoaëc saùu chöõ, hoaëc taùm chöõ, goïi laø ña danh thaân. Danh ba chöõ cuõng goïi laø danh. Saùu chöõ goïi laø danh thaân, hoaëc chín chöõ, hoaëc möôøi hai chöõ, goïi laø ña danh thaân. Danh boán chöõ cuõng goïi laø danh. Taùm chöõ goïi laø danh thaân. Hoaëc möôøi hai chöõ, hoaëc möôøi saùu chöõ, goïi laø ña danh thaân. Nhö vaäy cho ñeán nhieàu chöõ laäp moân cuõng theá. Nhö danh thaân, thì vò thaân, neân bieát cuõng gioáng nhö vaäy. Hoûi: Theá naøo laø cuù thaân? (ôû ñaây ña cuù thaân) Ñaùp: Tuøy nghóa ñaày ñuû cuûa cuù, hieän vieäc nhö theá, ñoù goïi laø cuù thaân. Sôû dó daãn keä naày laø ñeå laøm chöùng. Nhö noùi: Caùc aùc chôù gaây Caùc thieän vaâng laøm Töï tònh yù mình Laø chö Phaät daïy. Caùc aùc chôù gaây, laø caâu ñaàu cho ñeán noùi roäng. Tuøy theo nghóa ñaày ñuû cuûa caâu töùc laø nghóa baøi keä ñaõ ñaày ñuû. Söï vieäc hieän ra nhö vaäy, nghóa laø caùc vieäc trong keä noùi ñaõ hieän ra roõ raøng, ñoù goïi laø cuù thaân. Baøi keä naày coù noùi, coù giaûi, noùi: Caùc aùc laø noùi. Chôù laøm laø giaûi caùc caâu döôùi cuõng noùi nhö vaäy. Nhö noùi: Caùc aùc, ñoái vôùi noùi laø ñuû, ñoái vôùi giaûi laø chöa ñuû, ñoái vôùi cuù laø ñuû, ñoái vôùi keä laø khoâng ñuû. Chôù laøm, ñoái vôùi noùi, ñoái vôùi giaûi, ñoái vôùi cuù laø ñuû, ñoái vôùi keä laø khoâng ñuû. Cho ñeán “Laø chö” ñoái vôùi noùi, ñoái vôùi giaûi, ñoái vôùi cuù laø ñuû, ñoái vôùi keä laø khoâng ñuû. “Phaät daïy”, ñoái vôùi noùi, ñoái vôùi giaûi, ñoái vôùi keä laø ñuû. Trong keä ñoù, khoâng daøi, khoâng ngaén, taùm chöõ laø moät caâu, ba möôi hai chöõ laø moät keä. Ñaây laø phaùp keát keä, goïi laø A-naäu-traù-xieån-ñeà, laø phaùp soá cuûa kinh luaän, cuõng laø phaùp soá tính veà söï bieân cheùp. Saùu chöõ laø moät caâu, goïi laø keä ñaàu. Hai möôi saùu chöõ laø caâu, laø haäu keä. Hoaëc coù tröôøng hôïp döôùi saùu chöõ laø caâu, keä naày goïi laø Chu-lôïi-ñoà, hoaëc hôn hai möôi saùu chöõ laø caâu, keä naày goïi laø Ma-la. Hoûi: Theá naøo laø vò thaân? Ñaùp: Chöõ noùi laø vò thaân. Sôû dó daãn keä sau ñaây laø ñeå laøm chöùng. Nhö noùi: Duïc laø keä goác Chöõ töùc laø vò Keä döïa vaøo danh Taïo laø theå keä. Duïc laø goác keä. Vaäy theá naøo laø Duïc?

Ñaùp: Duïc laø yù muoán soaïn keä muoán soaïn keä, ñoù goïi laø duïc. Goác laø ñoái töôïng khôûi, laø ñoái töôïng nhaân, ñoù goïi laø goác. Chöõ töùc laø vò, nghóa laø caùc chöõ töùc laø vò. Keä nöông vaøo danh, nghóa laø keä nöông vaøo danh môùi coù, taïo laø theå cuûa keä. Ngöôøi taïo laø ngöôøi laøm ra keä, keä sinh ra töø ngöôøi laøm keä. Nhö nöôùc töø suoái chaûy ra, nhö söõa chaûy ra töø baàu söõa. Keä töø ngöôøi taïo sinh, cho neân duøng laøm theå. Coù danh, coù danh thaân, coù ña danh thaân. Coù cuù, coù cuù thaân, coù ña cuù thaân. Coù vò, coù vò thaân, coù ña vò thaân. Danh moät chöõ: Goïi laø danh, khoâng goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân,

khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân, ñoù. Laø danh vò, khoâng goïi laø vò thaân, khoâng goïi laø ña vò thaân. Danh hai chöõ: Goïi laø danh, khoâng goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân khoâng goïi laø ña cuù thaân. Laø danh vò, goïi laø vò thaân, khoâng goïi laø ña vò thaân. Danh hai chöõ kia, moät chöõ laø danh, goïi laø danh. Hai chöõ goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân, khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân. Khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Laø danh vò, goïi laø vò thaân, khoâng goïi laø ña vò thaân. Danh boán chöõ, goïi laø danh, khoâng goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Laø danh vò, goïi laø vò thaân, khoâng goïi laø ña vò thaân. Danh boán chöõ kia, moät chöõ laø danh, goïi laø danh, hai chöõ goïi laø danh thaân. Ngoaøi hai chöõ goïi laø ña danh thaân, khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Laø danh vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Duøng hai chöõ laø danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân, khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Laø danh vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Danh taùm chöõ: goïi laø danh, khoâng goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Laø danh cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Laø danh vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Danh taùm chöõ kia, duøng moät chöõ laø danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Duøng hai chöõ laø danh cuõng gioáng nhö vaäy.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 208

Boán chöõ laø danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Möôøi saùu chöõ laø danh: Goïi laø danh, khoâng goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Möôøi saùu chöõ kia: Moät chöõ laø danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Hai chöõ, boán chöõ laø danh cuõng gioáng nhö vaäy. Taùm chöõ laø danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Ba möôi hai chöõ laø danh: Goïi laø danh, khoâng goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Ba möôi hai chöõ kia: Moät chöõ laø danh, hai chöõ laø danh, boán chöõ laø danh, taùm chöõ laø danh, nhö tröôùc ñaõ noùi. Möôøi saùu chöõ laø danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Moät chöõ moät danh noùi roäng nhö treân. Moät chöõ hai danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña

cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, khoâng goïi laø ña vò thaân. Moät chöõ boán danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, goïi laø ña danh thaân. Khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Moät chöõ taùm danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Moät chöõ möôøi saùu danh: Laø danh cuù, goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Ngoaøi ra, ñeàu nhö treân ñaõ noùi. Moät chöõ ba möôi hai danh ñeàu noùi ñaày ñuû. Hai chöõ moät danh nhö tröôùc ñaõ noùi. Hai chöõ hai danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Khoâng goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Hai chöõ hai danh: moät chöõ laø danh, nhö tröôùc noùi.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 209

Boán chöõ moät danh, nhö tröôùc noùi. Boán chöõ hai danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, khoâng goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Boán chöõ hai danh kia, Moät chöõ, hai chöõ laø danh, nhö tröôùc noùi. Taùm chöõ moät danh, nhö noùi ôû tröôùc. Taùm chöõ hai danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, khoâng goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Taùm chöõ hai danh kia, Moät chöõ, hai chöõ, boán chöõ laø danh, nhö tröôùc ñaõ noùi. Möôøi saùu chöõ laø moät danh, nhö tröôùc ñaõ noùi. Möôøi saùu chöõ hai danh: Goïi laø danh, goïi laø danh thaân, khoâng goïi laø ña danh thaân. Goïi laø cuù, goïi laø cuù thaân, goïi laø ña cuù thaân. Goïi laø vò, goïi laø vò thaân, goïi laø ña vò thaân. Möôøi saùu chöõ laø hai danh kia, moät chöõ, hai chöõ, boán chöõ, taùm chöõ laø danh, nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Danh laø tuøy xöù sôû cuûa thaân hay tuøy xöù sôû cuûa ngöõ? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Danh tuøy xöù sôû cuûa ngöõ. Hoï noùi raèng: Danh tuøy xöù sôû cuûa ngöõ. Nghóa laø sinh trong coõi Duïc, taïo ngöõ coõi Duïc. Ngöõ laø coõi Duïc. Danh laø coõi Duïc. Ngöôøi laø coõi Duïc. Nghóa ñaõ noùi. Hoaëc leä thuoäc ba coõi, hoaëc khoâng leä thuoäc. Sinh coõi Duïc, taïo ngöõ cuûa ñòa Sô thieàn, ngöõ laø ñòa Sô thieàn, danh laø ñòa Sô thieàn, ngöôøi laø coõi Duïc, nghóa ñoù ñaõ noùi. Hoaëc leä thuoäc ba coõi, hoaëc khoâng leä thuoäc. Sinh trong Sô thieàn, taïo ngöõ cuûa ñòa Sô thieàn, ngöõ laø ñòa Sô thieàn, danh laø ñòa Sô thieàn, ngöôøi laø ñòa Sô thieàn, nghóa ñoù ñaõ noùi. Hoaëc leä thuoäc ba coõi, hoaëc khoâng leä thuoäc. Sinh trong Sô thieàn, taïo ngöõ coõi Duïc, ngöõ laø coõi Duïc, danh laø coõi Duïc, ngöôøi laø Sô thieàn, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, taïo ngöõ ñòa Sô thieàn, ngöõ laø Sô thieàn, danh laø Sô thieàn, ngöôøi laø Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, taïo ngöõ coõi Duïc, ngöõ laø coõi Duïc, danh laø coõi Duïc. Ngöôøi laø Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Hoûi: Hoï noùi raèng: Danh tuøy xöù sôû cuûa ngöõ. Danh laø Sô thieàn coõi Duïc. Vaäy ñòa cuûa ba thieàn coøn laïi coù danh khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng. Laïi

coù ngöôøi noùi: Coù, nhöng khoâng theå noùi.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 210

Lôøi bình: Khoâng neân noùi nhö theá. Noùi nhö tröôùc laø ñuùng. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh tuøy choã ôû cuûa con ngöôøi. Hoï noùi raèng: Danh tuøy choã ôû cuûa ngöôøi, nghóa laø sinh trong coõi Duïc, taïo ngöõ coõi Duïc. Ngöõ laø coõi Duïc, danh laø coõi Duïc, ngöôøi laø coõi Duïc, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong coõi Duïc, taïo ngöõ ñòa Sô thieàn, ngöõ laø ñòa Sô thieàn, danh laø coõi Duïc, ngöôøi laø coõi Duïc, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong Sô thieàn, taïo ngöõ ñòa Sô thieàn, ngöõ laø Sô thieàn, danh laø Sô thieàn, ngöôøi laø Sô thieàn, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong Sô thieàn, taïo ngöõ coõi Duïc, ngöõ laø coõi Duïc, danh laø Sô thieàn, ngöôøi laø Sô thieàn, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, taïo ngöõ ñòa Sô thieàn, ngöõ laø Sô thieàn, vôùi ngöôøi cuûa danh töùc laø ñòa kia, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Sinh trong Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn, taïo ngöõ coõi Duïc: ngöõ laø coõi Duïc, vôùi ngöôøi cuûa danh, töùc laø ñòa kia, laø nghóa ñaõ noùi. Nhö tröôùc noùi: Hoûi: Neáu noùi raèng: Danh tuøy choã cuûa con ngöôøi, vaäy ñòa Nhò thieàn, Tam thieàn, Töù thieàn coù danh khoâng? Coõi Voâ saéc coù danh khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù nhöng khoâng theå noùi. Lôøi bình: Khoâng neân noùi nhö theá. Noùi nhö tröôùc laø ñuùng. Hoûi: Danh laø soá chuùng sinh hay chaúng phaûi soá chuùng sinh? Ñaùp: Danh laø soá chuùng sinh. Hoûi: Danh laø nuoâi lôùn, laø baùo, hay nöông? Ñaùp: Taát caû danh laø nöông, chaúng phaûi nuoâi lôùn, chaúng phaûi baùo. Hoûi: Neáu danh chaúng phaûi baùo thì kinh naày laøm sao thoâng? Nhö Phaät baûo Toân giaû A-nan: Ta cuõng noùi: Danh töø nghieäp sinh ra. Ñaùp: ÔÛ ñaây, noùi nghieäp laø quaû oai theá, noùi töø nghieäp sinh ra, nhö laø gaây ra nghieäp toát thì cuõng sinh danh toát. Hoûi: Danh neân noùi laø thieän, baát thieän, hay voâ kyù? Ñaùp: Danh neân noùi laø voâ kyù. Hoûi: Caùi gì thaønh töïu danh naày? Laø ngöôøi noùi hay phaùp ñöôïc noùi? Neáu laø ngöôøi noùi: ngöôøi döùt caên thieän, cuõng noùi phaùp thieän thì coù theå thaønh töïu ñöôïc caên laønh chaêng? Ngöôøi lìa Duïc, cuõng noùi baát thieän thì coù theå thaønh töïu baát thieän chaêng? Coøn neáu laø phaùp ñöôïc noùi, thì phaùp chaúng phaûi soá chuùng sinh, vaø phaùp voâ vi cuõng laø phaùp ñöôïc noùi coù theå

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 211

thaønh töïu ñöôïc danh chaêng? Ñaùp: Neân noùi raèng: Danh thaønh töïu töø ngöôøi noùi. Hoûi: Neáu vaäy, thì ngöôøi döùt caên thieän cuõng noùi phaùp thieän, ngöôøi lìa Duïc cuõng noùi phaùp baát thieän laø coù theå thaønh töïu ñöôïc thieän, baát thieän chaêng? Ñaùp: Khoâng phaûi. Vì sao? Vì danh kia tuy thaønh töïu töø phaùp thieän, baát thieän, nhöng theå cuûa danh laø phaùp voâ kyù. Nhaát taâm nghe tieáng, coù coâng naêng khôûi leân moät ngöõ. Moät ngöõ khoâng theå noùi moät chöõ. Hoûi: Nhö noùi A, ñoù chaúng phaûi moät chöõ sao? Ñaùp: Chæ trong thôøi gian nhö theá ñaõ traûi qua nhieàu saùt-na. Ñöùc Theá toân moät taâm khôûi moät ngöõ, moät ngöõ noùi moät chöõ, nhöng Phaät, Theá toân lôøi noùi nheï nhaøng nhanh nheïn, lôøi noùi

khoâng loãi, töø bieän baäc nhaát. Hoûi: Caùc phaùp quaù khöù coù danh, vò lai, hieän tai, quaù khöù chaêng? Ñaùp: Coù phaùp quaù khöù coù danh quaù khöù: Nhö Phaät Tyø Baø Thi duøng danh nhö vaäy, noùi phaùp quaù khöù. Phaùp quaù khöù coù danh vò lai: Nhö Phaät Di-laëc duøng danh nhö vaäy, noùi phaùp quaù khöù. Phaùp quaù khöù coù danh hieän taïi: Nhö hieän taïi nay, duøng danh nhö vaäy, noùi phaùp quaù khöù. Hoûi: Coù khi naøo phaùp vò lai coù danh, vò lai, hieän taïi, quaù khöù chaêng? Ñaùp: Coù phaùp vò lai, coù danh vò lai: Nhö Phaät Di-laëc duøng danh nhö vaäy, noùi phaùp vò lai. Phaùp vò lai coù danh quaù khöù: Nhö phaät Tyø- Baø-Thi duøng danh naày noùi phaùp vò lai. Phaùp vò lai coù danh hieän taïi: Nhö hoâm nay ôû ñaây, duøng danh naày noùi phaùp vò lai. Hoûi: Coù khi naøo phaùp hieän taïi coù danh quaù khöù, vò lai, hieän taïi chaêng? Ñaùp: Coù phaùp hieän taïi, coù danh hieän taïi: Nhö hoâm nay ôû ñaây, duøng danh naày noùi phaùp hieän taïi. Phaùp hieän taïi, coù danh quaù khöù: Nhö Phaät Tyø Baø Thi, duøng danh naày noùi phaùp hieän taïi. Phaùp hieän taïi, coù danh vò lai: Nhö Phaät Di-laëc, duøng danh naày noùi phaùp hieän taïi. Nhö ngöõ coù khaû naêng noùi danh, danh coù khaû naêng hieån baøy nghóa. Hoûi: Heát thaûy danh ñeàu coù khaû naêng hieän roõ nghóa phaûi khoâng? Ñaùp: Taát caû danh ñeàu coù khaû naêng hieän roõ nghóa. Hoûi: Neáu vaäy, duøng nhöõng danh naày coù hieän roõ döùt kieán, thöôøng kieán, ñaàu thöù hai, tay thöù ba, aám thöù saùu, nhaäp thöù möôøi ba, giôùi thöù möôøi chín. Nhöõng danh nhö vaäy, hieän roõ nghóa gì? Ñaùp: Laø hieän roõ töôûng thöôøng, töôûng döùt cuûa chuùng sinh, töôûng

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 212

ñaàu thöù hai, töôûng tay thöù ba, töôûng aám thöù saùu, töôûng nhaäp thöù möôøi ba, töôûng giôùi thöù möôøi chín. Hieän roõ nhöõng nghóa nhö vaäy. Hoûi: Neáu do danh hieän roõ ñöôïc taát caû phaùp voâ ngaõ, thì phaùp ñoù coù choã naøo khoâng hieän roõ? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng hieän roõ töï theå töông öng, coäng höõu. Caùc phaùp khaùc heát thaûy ñeàu hieän roõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Chæ tröø töï theå. Caùc phaùp khaùc heát thaûy ñeàu hieän roõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Chæ tröø boán chöõ, ñoù laø caùc Phaùp voâ Ngaõ, caùc phaùp khaùc thaûy ñeàu hieän roõ. Laïi coù ngöôøi noùi: Taát caû phaùp ñeàu hieän roõ. Vì sao? Nhö chöõ Baø, hieän roõ laø chöõ Baø, chöõ Ta thì roõ raøng laø chöõ Ta. Hoûi: Danh nhieàu hay nghóa nhieàu? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Nghóa nhieàu. Vì sao? Vì nghóa goàm nhieáp möôøi baûy giôùi vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi. Möôøi moät nhaäp vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät nhaäp. Boán aám vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät aám. Coøn danh chæ goàm nhieáp moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi, moät nhaäp, moät aám. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh nhieàu, chaúng phaûi nghóa nhieàu. Vì sao? Vì moät nghóa coù nhieàu danh. Nhö saùch Ni-kieàn-ñoà phaân bieät veà caùc danh, cho moät nghóa coù tôùi ngaøn danh. Lôøi bình: Noùi nhö theá laø ñuùng: Nghóa nhieàu chaúng phaûi danh nhieàu. Vì sao? Vì khoâng caàn phaûi duøng caùc vieäc khaùc. Chæ duøng söï goàm nhieáp giôùi v.v... laø ñaõ nhieàu. Nghóa goàm nhieáp möôøi baûy giôùi vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi, möôøi moät nhaäp vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät nhaäp, boán aám vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät aám. Coøn danh chæ goàm

nhieáp moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi, moät aám, moät nhaäp. Nhöng danh kia cuõng laø nghóa, neáu vaäy thì neân goàm nhieáp hoaøn toaøn giôùi aám nhaäp. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu duøng ñeå noùi phaùp, thì danh phaûi nhieàu hôn nghóa. Vì sao? Vì Ñöùc Theá toân noùi phaùp, moät nghóa duøng nhieàu danh ñeå noùi. Neáu duøng aám, giôùi, nhaäp, thì nghóa nhieàu hôn danh. Hoûi: Nghóa coù theå noùi hay khoâng? Neáu coù theå noùi thì khi noùi löûa, löôõi seõ bò noùng, noùi dao, thì löôõi bò caét ñöùt, noùi baát tònh thì löôõi bò nhieãm oâ. Coøn neáu khoâng theå noùi, thì vì sao coù ñieân ñaûo? Nhö tìm voi thì ngöïa ñeán, ñoøi ngöïa thì voi ñeán, kinh naày noùi laøm sao hieåu? Nhö Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Phaùp ta noùi ra, vaên cuõng thieän, nghóa cuõng thieän. Ñaùp: Neân soaïn luaän nhö theá naày: Nghóa khoâng theå noùi. Hoûi: Neáu vaäy laøm theá naøo ñeå moïi söï ñoøi hoûi khoâng ñaûo loän?

Ñaùp: Thôøi xöa, ngöôøi ta ñaët teân cho voi, coù töôûng nhö theá naày: Keâu voi thì voi ñeán, chaúng phaûi ngöïa. Keâu ngöïa thì ngöïa ñeán, chaúng phaûi voi. Laïi coù ngöôøi noùi: Ngöõ coù coâng naêng sinh ra danh, danh coù coâng naêng laøm roõ nghóa. Nhö vaäy, danh voi laø ngöõ sinh, danh voi coù khaû naêng laøm roõ nghóa voi. Ngöïa v.v... cuõng gioáng nhö vaäy. Kinh naày laøm sao thoâng? Toân giaû Hoøa-tu-maät ñaùp: Noùi vaên nghóa ñöôïc laøm roõ, laø noùi ñeán nghóa. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì ñeå ñaû phaù phaùp maø ngoaïi ñaïo noùi. Phaùp ngoaïi ñaïo noùi, hoaëc voâ nghóa, hoaëc coù moät chuùt nghóa. Ñöùc Theá toân noùi phaùp coù nghóa vaø coù nhieàu nghóa, cho neân noùi laø noùi nghóa. Laïi coù ngöôøi noùi: Nhöõng phaùp ngoaïi ñaïo noùi vaên vaø nghóa traùi nhau. Nghóa vaø vaên traùi nhau. Ñöùc Theá toân noùi phaùp, vaên khoâng traùi nghóa, nghóa khoâng traùi vaên. Hoûi: Vaên nghóa coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Vaên laø vò, nghóa laø ñoái töôïng cuûa vò. Hoûi: Vò kia cuõng laø vò sôû vò hay vò kia cuõng laø sôû vò? Ñaùp: Vò kia cuõng laø sôû vò. Hoûi: Neáu vaäy vò vaø sôû vò coù gì khaùc nhau nhau? Ñaùp: Sôû vò thì thuoäc veà möôøi baûy giôùi vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi. Thuoäc veà möôøi moät nhaäp vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät nhaäp. Thuoäc veà boán aám vaø moät chuùt nhaäp cuûa moät aám. Coøn vò thì thuoäc veà moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi, moät nhaäp, moät aám. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghóa laø saéc phi saéc, coøn vaên laø phi saéc. Nhö saéc - phi saéc töông öng - baát töông öng, höõu y - voâ y, höõu theá duïng - voâ theá duïng, höõu haønh - voâ haønh, coù duyeân - khoâng duyeân vaên laø baát töông öng cho ñeán laø khoâng duyeân. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghóa laø coù theå thaáy, khoâng theå thaáy, coøn vaên thì khoâng theå thaáy. Nghóa thì höõu ñoái, voâ ñoái, vaên thì voâ ñoái. Nghóa thì höõu laäu, voâ laäu, vaên thì höõu laäu. Nghóa thì höõu vi, voâ vi, vaên thì höõu vi. Nghóa thì thieän, baát thieän, voâ kyù, vaên thì voâ kyù. Nghóa thì rôi vaøo theá gian, khoâng rôi vaøo theá gian, vaên thì rôi vaøo theá gian. Nghóa thì leä thuoäc, khoâng leä thuoäc ba coõi, vaên thì thuoäc veà coõi Duïc, coõi Saéc. Nghóa thì Hoïc, Voâ hoïc, phi hoïc phi Voâ hoïc, vaên thì phi hoïc phi Voâ hoïc. Nghóa thì thaáy ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt, vaên thì tu ñaïo döùt. Nghóa thì nhieãm oâ, khoâng nhieãm oâ, vaên thì khoâng nhieãm oâ. Nhö nhieãm oâ, khoâng nhieãm oâ, coù loãi - khoâng loãi, ñen - traéng, aán

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 214

moät - khoâng aån moät, thoaùi - khoâng thoaùi, coù baùo - khoâng baùo. Vaên thì khoâng nhieãm oâ cho ñeán khoâng baùo. Ñoù laø nhöõng khaùc nhau giöõa vaên vaø nghóa. Nhö kinh noùi: Theá naøo laø danh? Boán aám laø danh. Hoûi: Nhö vaäy, danh laø taâm baát töông öng haønh, thuoäc veà aám. Vì sao, Ñöùc Theá toân noùi boán aám laø danh, chaúng phaûi saéc aám? Ñaùp: Phaät noùi phaùp saéc, phaùp phi saéc laø hai phaàn. Caùc phaùp saéc laø saéc aám, caùc phaùp phi saéc laø boán aám. Caùc nghóa, danh hieän roõ laø taâm baát töông öng haønh thuoäc veà aám. Danh coù saùu thöù, ñoù laø: coâng ñöùc, sinh xöù, thôøi, tuøy duïc, taùc söï vaø töôùng. Coâng ñöùc laø danh: Nhö tuïng Tu-ña-la, neân goïi laø ngöôøi tuïng Tu- ña-la. Tuïng Tyø-ni neân goïi laø ngöôøi giöõ giôùi luaät. Tuïng A-tyø-ñaøm neân goïi laø ngöôøi A-tyø-ñaøm. Do ñaït ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn neân goïi laø tu-ñaø- hoaøn, cho ñeán ñaït ñöôïc quaû A-la-haùn goïi laø A-la-haùn. Sinh xöù laø danh: Nghóa laø neáu sinh ra ôû trong thaønh, thì goïi laø ngöôøi trong thaønh. Nhö vaäy, tuøy sinh vaøo quoác gia naøo goïi laø ngöôøi nöôùc ñoù. Thôøi laø danh: Nghóa laø khi coøn nhoû thì goïi laø treû con, ñeán luùc giaø goïi laø ngöôøi giaø. Tuøy duïc danh: Nghóa laø khi sinh, cha meï ñaët teân, cuõng nhö ñaët teân laø Sa-moân, Baø-la-moân. (Taùc söï danh: giaû nhö naêng). Veõ gioûi thì goïi laø hoïa só, coù khaû naêng laøm ra caùc vaät ñoàng, saét thì goïi laø thôï ñoàng saét. Töôùng laø danh: Nghóa laø nhö boû gaäy ñeå caàm loïng, neân goïi laø ngöôøi boû gaäy caàm loïng. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh coù boán thöù, laø: Töôûng, Chæ Hoã, Ñaùt Ñòa Ña, Tam Ma-sa. Töôûng laø danh: Nhö ôû ñôøi, ngöôøi sang troïng laáy keû toâi tôù laøm danh. Ngöôøi ngheøo heøn laáy söï quyù troïng laøm danh. Chæ Hoã laø danh: Chæ cho loaøi ñi baèng buïng, goïi laø truøng phuùc haønh. Ñaùt Ñòa Ña laø danh: Nhö thôø trôøi Tyø Nöõu thì goïi laø thôø trôøi Tyø Nöõu. Nhö töø trôøi Baø Tu Ñeà Baø sinh, thì goïi laø con cuûa Ba-Tu-Ñeà- Baø. Tam-Ma-sa laø danh: Nhö maøu saéc loang loã cuûa con boø thì goïi laø boø ñoám. Nhö ngöôøi cuûa vua goïi laø ngöôøi cuûa vua. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh coù hai thöù, ñoù laø sinh vaø taùc. Sinh laø danh: Nhö laø Baø-la-moân, Saùt-lôïi, Tyø-xaù, Thuû-ñaø. Taùc laø danh: Nhö khi sinh, cha meï ñaët teân. Neáu laø Sa-moân, Baø- la-moân thì cuõng ñaët teân.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 215

Laïi coù ngöôøi noùi: Sinh laø danh, laø khi sinh, cha meï vì ñieàu ñoù maø ñaët teân. Sa-moân, Baø-la-moân cuõng ñaët teân. Taùc goïi laø danh laø veà sau naày, laïi vì baïn beø thaân quen taïo ra danh, goïi laø danh thöù hai. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh coù hai thöù, ñoù laø: höõu töôùng vaø voâ töôùng. Höõu töôùng laø danh: Nhö goïi laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, aám, nhaäp v.v... Voâ töôùng laø danh: Nhö goïi laø chuùng sinh, ngöôøi, Na la, Thieàn ñaàu v.v... Neáu Phaät hieän ra ôû ñôøi thì taïo ra danh höõu töôùng. Neáu Phaät khoâng xuaát theá, chæ coù danh voâ töôùng. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh coù hai thöù, ñoù laø coäng vaø baát coäng. Baát coäng laø danh, nhö danh Tam baûo, v.v... Coäng laø danh laø caùc teân khaùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Taát caû danh ñeàu laø coäng, khoâng coù danh baát coäng. Vì sao? Vì moät nghóa coù

theå laäp taát caû danh, heát thaûy nghóa coù theå laäp moät danh. Laïi coù ngöôøi noùi: Danh coù hai thöù: Ñoù laø quyeát ñònh vaø khoâng quyeát ñònh. Quyeát ñònh laø danh, nhö nuùi Tu-di, boán chaâu thieân haï, bieån lôùn, khi theá giôùi naày môùi thaønh laäp. Ñoù laø quyeát ñònh danh. Khoâng quyeát ñònh laø danh, laø goàm caùc teân khaùc, v.v... Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng coù danh quyeát ñònh. Vì sao? Vì nhöõng bieân phöông khaùc, cuõng laø nuùi Tu-di v.v... nhöng laïi taïo ra danh khaùc. Lôøi bình: Noùi nhö vaày laø toát: Khi theá giôùi môùi thaønh laäp, goïi laø nuùi Tu-di, boán chaâu thieân haï, bieån lôùn, thì danh cuõng gioáng nhö vaäy. Hoûi: Nhö khi kieáp taän, taát caû ñeàu tan hoaïi, ai laïi taïo ra danh naày? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Laø vò Tieân nhaäp vaøo söùc cuûa ñònh roài truyeàn ñi danh naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Chuùng sinh coù nhaân löïc, coù theå noùi danh naày. Hoûi: Caùc danh coù tröôùc roài cuøng truyeàn ñi hay laø môùi taïo ra? Ñaùp: Theá giôùi khi môùi thaønh, caùc danh nhö nuùi Tu-di v.v... coù tröôùc, roài cuøng truyeàn ñi, caùc danh khaùc thì khoâng nhaát ñònh. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù hai thöù danh, ñoù laø vaät vaø taùc. Vaät laø danh, nhö danh Ñeà-baø-ñaït-ña Dieãn-nhaõ-Ñaït-ña. Taùc laø danh, nhö goïi laø teân ngöôøi taïo taùc, ngöôøi caét coû, ngöôøi ñoïc saùch v.v... Hoûi: Laø coù bieát roõ danh bôø meù taän cuøng hay khoâng? Ñaùp: Coù. Chæ Phaät môùi coù theå. Ngoaøi ra, khoâng coù ngöôøi bieát. Vì sao? Vì Phaät coù khaû naêng bieát taát caû danh nôi bieân vöïc taän cuøng, goïi laø Nhaát thieát trí.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 216

Nhö kinh noùi: Nhö lai xuaát theá lieàn coù danh thaân v.v... xuaát hieän ôû ñôøi. Hoûi: Nhö Phaät xuaát theá hay khoâng xuaát theá thì thöôøng coù danh, thaân, v.v... hieän ôû theá gian. Vaäy taïi sao noùi Nhö lai xuaát theá môùi coù danh, thaân v.v...xuaát hieän ôû theá gian? Ñaùp: Noùi danh, thaân v.v... xuaát hieän ôû theá gian, ñoù laø danh cuûa aám, giôùi, nhaäp: thuaän theo voâ ngaõ, thuaän theo giaûi thoaùt, thuaän theo khoâng, döùt nhaân, sinh giaùc yù, tröø boû phieàn naõo, höôùng ñeán xuaát ly, döùt ngu si, sinh trí tueä, boû do döï, sinh quyeát ñònh, chaùn sinh töû, öa vaéng laëng, boû yù cuûa ngoaïi ñaïo, yù vui ôû ñaïo v.v... Noùi caùc danh, thaân nhö vaäy danh xuaát hieän ôû theá gian. Hoûi: Nhö löûa goïi laø löûa, goïi laø nhö vaäy laø danh höõu töôùng hay danh voâ töôùng? Ñaùp: Laø danh höõu töôùng. Cuõng nhö vöøa noùi taát caû danh ñeàu laøm saùng toû nghóa, danh naày goïi laø höõu töôùng. Hoûi: Neáu vaäy löûa coù töôùng gì? Ñaùp: Nghóa coù hai thöù: Höõu töôùng vaø voâ töôùng. Nhö ngoaøi löûa, khoâng coù töôùng löûa neân noùi laø voâ töôùng. Nhö aùnh löûa laø töôùng löûa, noùi coù töôùng löûa. Kinh Phaät coù ba thöù danh ñeå noùi phaùp: Laø quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Hoûi: Noùi phaùp vôùi ba thöù danh naày, theå taùnh laø gì? Ñaùp: Nhö Ba-giaø-la-na noùi: Theå taùnh cuûa ba thöù danh noùi phaùp, goàm möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám. Hoûi: Nhö Ba-giaø-la-ma noùi: Theå taùnh cuûa ba thöù danh noùi phaùp, goàm möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám. Noùi ngöõ laøm roõ nghóa, thì danh naày leõ ra laø moät chuùt nhaäp cuûa moät giôùi, moät nhaäp, moät aám... Vì sao noùi laø goàm nhieáp möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Phaûi giöõ laáy ba thöù danh noùi phaùp vaø quyeán thuoäc. Hoûi: Vieäc naày theá naøo? Ñaùp:

Ngöõ coù khaû naêng sinh danh, danh coù khaû naêng laøm roõ nghóa, cho neân noùi (laø giöõ laáy) vaø quyeán thuoäc. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì ba nghóa noùi phaùp neân noùi ba danh noùi phaùp. Vì sao? Vì ngöôøi noùi, ngöôøi nghe ñeàu vì nghóa. Do vieäc naày neân noùi goàm nhieáp heát thaûy, aám giôùi, nhaäp. Hoûi: Vì sao phaùp höõu vi noùi laø ba danh noùi phaùp? Phaùp voâ vi thì khoâng noùi nhö vaäy?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 217

Toân giaû Hoøa-tu-maät ñaùp: Kinh naày, vì noùi phaùp Höõu vi, maø phaùp Höõu vi thì khoâng ñöôïc taïo ra danh thöù tö, thöù naêm noùi phaùp. Laïi coù ngöôøi noùi: Kinh naày laø noùi taát caû phaùp. Phaùp voâ vi rôi vaøo ôû ñôøi hieän taïi. Vì sao? Vì phaùp hieän taïi coù khaû naêng chöùng ñaéc phaùp voâ vi, chính vì vaäy cho neân phaùp voâ vi cuõng ôû trong ba thöù danh noùi phaùp. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu coù ba taùnh thì noùi laø ba danh noùi phaùp. Ba taùnh ñoù laø: Ngöõ, danh, nghóa. Phaùp voâ vi tuy noùi laø coù nghóa nhöng khoâng ngöõ, khoâng danh. Cho neân noùi khoâng ôû trong ba danh noùi phaùp. Hoûi: Taïi sao Ñöùc Theá toân noùi: Ñôøi laø ba danh noùi phaùp? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Vì ñeå ngaên yù cuûa ngoaïi ñaïo. Ngoaïi ñaïo laø keû ngu toái trong theá gian. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì ôû ñôøi vò lai hoaïi dieät, neân noùi khoâng coù quaù khöù, vò lai, yù aáy laø vaäy cho neân noùi, theá gian laø ba thöù danh noùi phaùp. Laïi coù ngöôøi noùi: Ngoaïi ñaïo noùi raèng: Neáu laø voâ ngaõ thì phaùp do con ngöôøi noùi khoâng bao giôø coù choã taïo neân. Vì hoaïi yù nhö vaäy neân noùi raèng: Duø khoâng coù ngaõ nhöng vì theá gian neân noùi. Hoûi: Neáu vì quaù khöù noùi phaùp, giaûi thích vieäc vò lai, hieän taïi. Neáu vì vò lai noùi phaùp, giaûi thích caùc vieäc quaù khöù, hieän taïi. Neáu vì hieän taïi noùi phaùp, giaûi thích caùc vieäc quaù khöù vò lai, thì noù laø danh noùi phaùp naøo trong ba thöù danh noùi phaùp? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Noùi nhö theá laø noùi khaùc nhau ôû trong ba thöù danh noùi phaùp. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu vì quaù khöù noùi phaùp, giaûi thích vieäc vò lai, hieän taïi, laø quaù khöù, töùc ñôøi quaù khöù. Giaûi thích vieäc vò lai, hieän taïi, töùc thuoäc veà ñôøi hieän taïi, vò lai, cho ñeán vì hieän taïi thuyeát quaù khöù, vò lai cuõng gioáng nhö theá. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu noùi nhö theá laø noùi veà nghóa ba ñôøi. Neáu vì quaù khöù laø noùi nghóa cuûa quaù khöù, giaûi thích vò lai, hieän taïi laø noùi veà nghóa vò lai, hieän taïi. Vò lai, hieän taïi cuõng gioáng nhö theá. Nhö kinh noùi: Coù ba thöù danh noùi phaùp. Khoâng coù thöù tö, thöù naêm. Hoûi: Neáu noùi ba thöù danh noùi phaùp, coù thuyeát, coù giaûi, veà nghóa ñaõ ñuû, vì sao laïi noùi laø khoâng coù thöù tö, thöù naêm? Ñaùp: Khoâng coù thöù tö, nghóa laø ngaên coù ñôøi thöù tö. Khoâng coù thöù naêm, töùc nghóa naày quyeát ñònh khoâng coù ñôøi thöù naêm. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng coù thöù tö, nghóa laø ngaên ñôøi thöù tö. Noùi khoâng coù thöù naêm, nghóa laø ngaên phaùp voâ vi. Laïi coù ngöôøi noùi: Neân noùi boán thöù danh noùi phaùp, ñoù laø boán Thaùnh

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 218

ñeá. Noùi khoâng coù thöù naêm, laø khoâng coù ñeá thöù naêm. Noùi khoâng coù thöù saùu, nghóa laø ngaên hö khoâng phi soá dieät. Laïi coù ngöôøi noùi: leõ ra coù

naêm thöù danh noùi phaùp, ñoù laø naêm aám. Khoâng coù thöù saùu, laø khoâng coù aám thöù saùu. Khoâng coù thöù baûy, nghóa laø ngaên phaùp voâ vi. Ñoù laø danh noùi phaùp cuûa ba ñôøi, khoâng coù thöù tö, thöù naêm, leõ ra coù moät thöù danh noùi phaùp goïi laø taùc quaùn. Khoâng coù thöù hai, thöù ba. Noùi khoâng coù thöù hai, laø khoâng coù taùc quaùn thöù hai. Khoâng coù thöù ba, laø ngaên phaùp khoâng thuoäc veà ñoái töôïng taùc quaùn. Laïi coù ngöôøi noùi: leõ ra coù hai thöù danh noùi phaùp, goïi laø ñònh, tueä. Khoâng coù thöù ba, laø khoâng coù ñònh thöù hai, hoaëc tueä thöù hai. Khoâng coù thöù tö, laø ngaên phaùp khoâng thuoäc veà ñònh, tueä. Ñoù goïi laø danh noùi phaùp cuûa ba ñôøi, khoâng coù thöù tö, thöù naêm. Noùi khoâng coù thöù tö, laø ngaên ñôøi thöù tö. Khoâng coù thöù naêm, laø ngaên phaùp khoâng thuoäc veà ba ñôøi. Do phaùp soá nhö theá, neân noùi coù ba moân giaûi thoaùt, noùi boán ñeá, naêm aám, saùu Thaùnh minh phaàn töôûng, baûy giaùc phaàn, taùm ñaïo phaàn, chín ñònh thöù lôùp, möôøi phaùp Voâ hoïc, möôøi löïc cuûa Nhö lai, leõ ra coù möôøi thöù danh noùi phaùp, khoâng coù thöù möôøi moät, thöù möôøi hai. Khoâng coù thöù möôøi moät, laø khoâng coù löïc thöù möôøi moät, khoâng coù löïc thöù möôøi hai, laø ngaên phaùp khoâng thuoäc veà möôøi löïc. Töùc kinh kia noùi: Neân duøng boán vieäc ñeå giaùm saùt con ngöôøi laø Tröôûng laõo, vì coù theå cho ngöõ hay vì khoâng theå cho ngöõ. Boán vieäc aáy laø: 1. Khoâng truï, thò xöù phi xöù. 2. Khoâng truï trí luaän. 3. Khoâng truï phaân bieät. 4. Khoâng truï nôi ñaïo tích. Hoûi: Boán vieäc naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù, nghóa laø khoâng bieát nhö thaät veà thò xöù phi xöù. Khoâng truï trí luaän: Nghóa laø khoâng bieát nhö thaät veà trí vaø baát. Khoâng truï phaân bieät: Nghóa laø khoâng bieát nhö thaät veà theá ñeá, ñeä nhaát nghóa ñeá. Khoâng truï ñaïo tích: Nghóa laø khoâng bieát nhö thaät veà taäp ñaïo tích cuûa thaân naày, khoâng bieát nhö thaät veà dieät ñaïo tích cuûa thaân naày. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng truï thiï xöù phi xöù: Nghóa laø nhö maét, saéc coù coâng naêng sinh ra nhaõn thöùc, cho ñeán yùù, phaùp, coù theå sinh yù thöùc, goïi laø thò xöù.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 219

Khoâng bieát nhö thaät goïi laø baát truï. Khoâng truï trí luaän: Khoâng bieát nhö thaät veà möôøi trí. Khoâng truï phaân bieät: Khoâng bieát nhö thaät veà kinh lieãu nghóa, baát lieãu nghóa. Khoâng truï ñaïo tích: Laø khoâng bieát nhö thaät veà daáu veát cuûa boán thöù ñaïo. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù: Nghóa laø khoâng theå töï quyeát ñònh ñeå noùi laø thò xöù phi xöù. Khoâng truï trí luaän: Khoâng theå gaéng nhaän phaân bieät hoûi ñaùp tröôùc, sau. Khoâng truï phaân bieät: Khoâng bieát nhö thaät veà söï chaân thaät, löøa doái. Khoâng truï ñaïo tích: Ngöôøi khaùc hoûi ñuùng nhö phaùp, taâm khoâng, vöøa yù. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù: Laø khoâng phaân bieät coù, khoâng. Khoâng truï trí luaän: Laø khoâng hieåu luaän cuûa ngöôøi trí. Khoâng truï phaân bieät: Laø khoâng bieát giaû thieát khoâng coù vieäc ñoù. Khoâng truï ñaïo tích: Laø khoâng coù söï thuaän theo öùng hôïp vôùi yù giaùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù: Nghóa laø ñoái vôùi luaän ñaõ noùi ra khoâng phaân bieät nghóa cuûa mình hay nghóa cuûa ngöôøi. Khoâng truï trí luaän: Nghóa laø ñoái vôùi phaùp ñaõ nghe tröôùc kia, chaáp

ñaém khoâng boû, veà sau nghóa ñaõ ñöôc nghe khoâng theå quaùn saùt. Khoâng truï phaân bieät: laø nghóa chính ñaùng maø ngöôøi khaùc noùi, taâm sinh ra lo nghó, ngôø vöïc. Nhö ngöôøi thaáy toâ cho laø gaïo, côm. Khoâng truï ñaïo tích: Nghóa laø khoâng hieåu ñöôïc thöù lôùp maø ngöôøi khaùc noùi, neân laáy tröôùc laøm giöõa, laáy giöõa laøm sau. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù: Nghóa laø khoâng bieát vieäc, coù theå roõ khoâng theå roõ ôû hieän tieàn. Khoâng truï trí luaän: laø khoâng theå duøng töôûng so saùnh, tính löôøng maø luaän ñöôïc. Khoâng truï phaân bieät: Nghóa laø khoâng bieát thöù lôùp ñaõ noùi tröôùc, sau. Khoâng truï ñaïo tích: Nghóa laø khoâng hieåu yù ngöôøi ñaõ hoûi. Toân giaû Baø-ma-laëc noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù, nghóa laø khoâng theå noùi moät caùch nhaát ñònh. Khoâng truï trí luaän, nghóa laø khoâng bieát söï giaû doái vaø chaân thaät. Khoâng truï phaân bieät, laø khoâng gaéng nhaän phaân bieät vieäc hoûi, ñaùp tröôùc sau. Khoâng truï ñaïo tích: Laø thaáy ngöôøi khaùc bieän luaän ñuùng nhö phaùp, taâm khoâng vöøa yù. Toân giaû taêng-giaø-baø-tuù noùi: Khoâng truï thò xöù phi xöù, laø khoâng bieát Kinh Ña Giôùi noùi veà nghóa thò xöù phi xöù. Khoâng truï trí luaän, laø khoâng bieát phaàn theå cuûa boán möôi boán trí, baûy möôi baûy trí. Khoâng truï phaân bieät, laø khoâng bieát xuaát ly phieàn naõo. Khoâng truï ñaïo tích, laø khoâng bieát nhö thaät veà phaùp dieät, ñaïo cuûa saéc.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA, Quyeån 9 220

Laïi neân duøng boán vieäc ñeå xem xeùt con ngöôøi laø Tröôûng laõo, neân duøng luaän quyeát ñònh ñaùp, taïo ra lôøi ñaùp quyeát ñònh, laø coù theå cho ngöõ, cho ñeán noùi roäng. Luaän quyeát ñònh ñaùp laø sao? Nhö hoûi: Phaät coù phaûi laø Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc hay khoâng? Neân ñaùp quyeát ñònh laø: Phaûi! Phaùp Phaät naày laø kheùo chaêng? Neân ñaùp quyeát ñònh laø: Phaûi! Thanh vaên naày laø chuùng thuaän theo toát ñeïp chaêng? Neân ñaùp quyeát ñònh: Phaûi! Taát caû haønh voâ thöôøng, taát caû haønh voâ ngaõ, Nieát-baøn laø vaéng laëng chaêng? Neân ñaùp quyeát ñònh: Phaûi! Ñoù goïi laø luaän quyeát ñònh ñaùp. Hoûi: Vì sao hoûi nhö theá, laïi taïo ra lôøi quyeát ñònh ñaùp? Ñaùp: Caâu hoûi naày coù lôïi ích veà nghóa, coù theå taêng tröôûng ñieàu thieän, cuõng coù theå tieán trieån phaïm haïnh, thoâng ñaït giaùc yù, ñaït ñöôïc Nieát-baøn. Cho neân, ngöôøi hoûi nhö vaäy laø soaïn ra luaän, quyeát ñònh ñaùp. Hoûi: Theá naøo laø luaän phaân bieät ñaùp? Ñaùp: Neáu ñaët ra caâu hoûi: Vì toâi noùi phaùp chaêng? Ngöôøi kia neân ñaùp raèng: Phaùp cuõng raát nhieàu, quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Thieän, baát thieän, voâ kyù. Heä thuoäc coõi Duïc, thuoäc veà coõi Saéc, heä thuoâc coõi Voâ saéc, khoâng heä thuoïâc. Hoïc, Voâ hoïc, phi hoïc phi Voâ hoïc. Thaáy ñaïo döùt, tu ñaïo döùt vaø khoâng döùt. Caùc phaùp nhö theá v.v... vì oâng noùi phaùp naøo? Cuõng theá tuøy caâu hoûi, neân phaân bieät ñaùp. Ñoù goïi laø luaän phaân bieät ñaùp. Hoûi: Luaän ñaùp baèng caùch hoûi vaën laïi laø sao? Ñaùp: Nhö noùi: Vì toâi noùi phaùp? Neân ñaùp theá naày: Phaùp coù raát nhieàu, coù phaùp quaù khöù cho ñeán phaùp khoâng coù döùt. Trong caùc phaùp naày, toâi seõ vì oâng noùi phaùp naøo? Ñoù goïi laø luaän ñaùp baèng caùch hoûi vaën laïi. Hoûi: Phaân bieät ñaùp vôùi ñaùp hoûi vaën laïi coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Neáu vì ñaùp maø noùi thì khoâng coù khaùc nhau. Neáu vì

choã hoûi thì neân coù khaùc nhau. Vì sao? Vì hoûi coù hai thöù: Coù ngöôøi vì muoán ñöôïc bieát nghóa neân hoûi vaø muoán gaây xuùc naõo neân hoûi. Neáu coù ngöôøi vì muoán bieát nghóa neân hoûi: Haõy vì toâi noùi phaùp? Thì neân ñaùp theá naày: Phaùp coù raát nhieàu, coù phaùp quaù khöù cho ñeán khoâng döùt. ÔÛ trong phaùp naày, vì oâng noùi phaùp naøo? Neáu noùi: Vì toâi noùi phaùp quaù khöù. Thì neân ñaùp: Phaùp quaù khöù cuõng raát nhieàu, coù thieän, baát thieän, voâ kyù... Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi phaùp thieän! Neân ñaùp: Phaùp thieän cuõng raát nhieàu: Coù saéc cho ñeán thöùc. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi veà phaùp saéc! Thì neân ñaùp: Saéc cuõng raát nhieàu: Coù khoâng saùt sinh cho ñeán khoâng noùi lôøi theâu deät. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi phaùp khoâng saùt sinh. Thì neân ñaùp: Khoâng saùt sinh coù ba thöù: Töø khoâng tham, khoâng giaän, khoâng si sinh ra, phaûi vì oâng noùi phaùp naøo? Neáu hoï

noùi: Vì toâi noùi töø khoâng tham maø sinh. Thì neân ñaùp: Töø khoâng tham sinh coù hai thöù: Taùc vaø voâ taùc. Neáu ngöôøi vì muoán bieát nghóa neân hoûi, thì phaûi theo thöù lôùp, phaân bieät noùi roõ. Neáu coù ngöôøi vì muoán xuùc naõo maø hoûi, thì neân ñaùp: Phaùp cuõng raát nhieàu, vì oâng noùi phaùp naøo ñaây? Khoâng neân noùi: Coù phaùp quaù khöù, vò lai... cho ñeán khoâng döùt. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi phaùp quaù khöù thì neân ñaùp theá naày: Phaùp quaù khöù cuõng raát nhieàu, khoâng neân noùi thieän, baát thieän, voâ kyù. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi phaùp thieän thì neân ñaùp: Phaùp thieän cuõng raát nhieàu, khoâng neân noùi: Töø saéc cho ñeán thöùc. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi saéc, thì neân ñaùp: Saéc cuõng raát nhieàu, khoâng neân noùi: Töø khoâng saùt sinh cho ñeán khoâng noùi lôøi theâu deät. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi khoâng saùt sinh thì neân ñaùp: Khoâng saùt sinh cuõng raát nhieàu, khoâng neân noùi: Töø voâ tham, voâ saân, voâ si maø sinh. Neáu hoï noùi: Vì toâi noùi töø khoâng tham sinh thì neân ñaùp: Töø khoâng tham sinh cuõng raát nhieàu, khoâng neân noùi: Taùc, voâ taùc... Nhö vaäy, ñoái vôùi ngöôøi vì xuùc naõo maø hoûi, neân ñaùp nhö theá, cho ñeán heát hoûi. Hoaëc coù khi töï ñaùp. Cuõng theá, ngöôøi mong tìm nghóa toát ñeïp neân hoûi, cuõng coù keû vì muoán thöû yù giaùc cuûa ngöôøi thöû xem saâu caïn neân hoûi. Hoaëc coù ngöôøi vì tìm hieåu nghóa neân hoûi. Hoaëc coù keû vì khi deã ngöôøi khaùc neân hoûi. Hoaëc coù ngöôøi vì chaát phaùc, ngay thaúng neân hoûi. Hoaëc coù keû vì dua nònh, taø vaïy neân hoûi. Hoaëc coù ngöôøi vì taùnh tình yeáu heøn maø neân hoûi. Hoaëc coù keû caäy mình coù trí neân hoûi. Vôùi ngöôøi meàm yeáu hoûi thì neân phaân bieät ñaùp. Ñoái vôùi keû töï yû mình coù trí maø hoûi thì neân ñaùp baèng caùch hoûi vaën laïi, cho ñeán heát hoûi, ñoâi khi töï ñaùp. Hoûi: Theá naøo laø luaän gaùc boû vieäc ñaùp? Ñaùp: Nhö caùc ngoaïi ñaïo ñeán choã Ñöùc Theá toân, neâu caâu hoûi nhö theá naày: Sa-moân Cuø-ñaøm! Theá giôùi laø thöôøng hay voâ thöôøng? Phaät noùi: Khoâng neân ñaùp. Hoûi: Vì sao hoûi theá giôùi laø thöôøng, voâ thöôøng, Ñöùc Phaät khoâng ñaùp? Ñaùp: Vì caùc ngöôøi ngoaïi ñaïo ñaõ cho con ngöôøi laø thöôøng, nhöng ñeán choã Phaät thì hoûi nhö theá naày: Con ngöôøi laø thöôøng hay voâ thöôøng? Ñöùc Phaät nghó: roát raùo khoâng coù ngöôøi! Neáu ñaùp: Khoâng coù con ngöôøi thì hoï

seõ noùi: Toâi khoâng hoûi coù hay khoâng coù con ngöôøi. Neáu ñaùp: Ñoaïn, thöôøng, roát raùo khoâng coù con ngöôøi, thì naøo coù döùt, thöôøng? Nhö coù ngöôøi hoûi ngöôøi khaùc: thöa Thieän nam! Con cuûa gaùi baát duïc coù cung kính, hieáu thuaän khoâng? Ngöôøi kia suy nghó: Gaùi baát duïc khoâng coù con. Neáu ta ñaùp: Gaùi baát duïc khoâng coù con thì ngöôøi kia seõ noùi raèng: Toâi khoâng hoûi coù con hay khoâng coù con! Coøn neáu ñaùp: Coù cung kính, hieáu

thuaän thì Gaùi baát duïc khoâng coù con laøm sao coù cung kính hieáu thuaän. Ngoaïi ñaïo kia cuõng gioáng nhö theá. Caâu hoûi naày chaúng phaûi chaân thaät. Vì chaúng phaûi coù, chaúng phaûi thaät, neân Phaät khoâng ñaùp. Nhö vaäy, höõu thöôøng, voâ thöôøng, vöøa höõu thöôøng, vöøa voâ thöôøng, chaúng phaûi höõu thöôøng, chaúng phaûi voâ thöôøng, theá giôùi laø höõu bieân, voâ bieân, vöøa höõu bieân, vöøa voâ bieân, chaúng phaûi höõu bieân, chaúng phaûi voâ bieân phaûi bieát cuõng nhö theá. Ngoaïi ñaïo laïi hoûi: Sa-moân Cuø-ñaøm! Thaàn töùc laø thaân chaêng? Phaät noùi: Caâu hoûi naày khoâng neân ñaùp. Hoûi: Vì sao Phaät khoâng ñaùp? Ñaùp: Vì caùc ngoaïi ñaïo ñaõ cho thaân laø thaàn, ñeán choã Phaät laïi hoûi theá naày: Sa-moân Cuø-ñaøm! Thaân naày töùc thaàn, cho ñeán noùi roäng. Phaät nghó: Coù thaân, khoâng coù thaàn. Neáu ñaùp: Coù thaân, khoâng coù thaàn thì hoï seõ noùi raèng: Toâi khoâng hoûi coù hay khoâng coù. Neáu phaûi ñaùp: Thaàn khaùc vôùi thaân, thì roát raùo khoâng coù thaàn, laøm sao laø thaân, laø khaùc? Nhö coù ngöôøi hoûi ngöôøi khaùc: thöa Thieän nam! Söøng thoû vaø söøng boø gioáng nhau chaêng? Ngöôøi kia nghó: Thoû khoâng coù söøng, boø coù söøng, neáu ñaùp: Thoû khoâng coù söøng, boø coù söøng thì ngöôøi kia seõ noùi raèng: Toâi khoâng hoûi coù hay khoâng coù. Neáu noùi gioáng nhau thì thoû khoâng coù söøng laøm sao noùi laø gioáng nhau? Ngoaïi ñaïo kia cuõng gioáng nhö theá, luaän caâu hoûi naày laø, laø khoâng coù, laø hö, laø thaät, neân Phaät khoâng ñaùp. Thaân khaùc, thaàn khaùc cuõng gioáng nhö theá. Laïi hoûi theá naày: Sa-moân Cuø-ñaøm! Sau khi cheát, Nhö lai laø döùt hay laø thöôøng? Cho ñeán noùi roäng nôi boán tröôøng hôïp. Phaät noùi: Caâu hoûi naày khoâng neân ñaùp. Hoûi: Vì sao Phaät khoâng ñaùp? Ñaùp: Vì caùc ngoaïi ñaïo cho thaàn, xöa khoâng coù nay coù, nhöng ñeán choã Phaät hoûi nhö theá naày: Sa-moân Cuø-ñaøm! Nhö thaàn naày, xöa khoâng, nay coù, ñaõ coù laø thöôøng hay ñoaïn? Ñöùc Phaät nghó: Cuoái cuøng laø khoâng thaàn thì laøm sao xöa khoâng coù, nay coù, ñaõ coù, hoaëc döùt, hoaëc thöôøng! Caâu hoûi naày laø luaän chaúng phaûi coù, chaúng phaûi thaät. Do luaän caâu hoûi naày chaúng phaûi coù, chaúng phaûi thaät neân Phaät khoâng ñaùp. Laïi hoûi theá naày: Sa-moân Cuø-ñaøm! Töï laøm töï chòu chaêng? Phaät noùi: Caâu hoûi naày khoâng neân ñaùp. Hoûi: Vì sao Phaät khoâng ñaùp? Ñaùp: Caùc ngoaïi ñaïo ñaõ cho ngaõ taïo taùc, ngaõ thoï nhaän. Ñöùc Theá toân thì noùi khoâng coù ngaõ.

Laïi hoûi theá naày: Sa-moân Cuø-ñaøm! Ngöôøi khaùc laøm, ngöôøi khaùc thoï nhaän phaûi chaêng? Ñöùc Phaät noùi: Caâu hoûi naày khoâng neân ñaùp. Hoûi: Vì sao Ñöùc

Phaät khoâng ñaùp? Ñaùp: Vì caùc ngoaïi ñaïo noùi raèng: Trôøi Töï Taïi taïo ra ngaõ thoï nhaän. Ñöùc Theá toân thöôøng noùi quaû baùo laø do haønh vi cuûa chính mình. Laïi hoûi: Sa-moân Cuø-ñaøm! Khoâng coù taïo taùc thì khoâng coù thoï nhaän chaêng? Phaät noùi: Caâu hoûi naày khoâng neân ñaùp. Hoûi: Vì sao Ñöùc Phaät khoâng ñaùp? Ñaùp: Vì caùc ngoaïi ñaïo ñeàu noùi raèng: Khoå vui khoâng töø nhaân sinh. Ñöùc Phaät thöôøng noùi coù nhaân coù duyeân. Hoûi: Ba caùch ñaùp nhö tröôùc töông öng vôùi ñaùp veà phaùp, ôû ñaây sao goïi laø bieän luaän ñaùp, cho ñeán khoâng noùi moät caâu? Ñaùp: Maëc duø Ñöùc Phaät khoâng noùi, nhöng ñoù laø luaän ñaùp caên baûn. Vì sao? Vì töông öng vôùi lyù ñaùp, cho ñeán khoâng noùi moät caâu, nhöng lyù kheùo hieåu. Duø laø yeân laëng maø veà lyù laïi ñöôïc troäi, huoáng chi laø noùi naêng maø lyù khoâng troäi. Nghe noùi coù vò Ñaïi Luaän sö teân Xa-ñeà-la, ñeán nöôùc Keá-taân. Baáy giôø, trong röøng Phaät Tích coù A-la-haùn teân laø Baø-tuù-la, ñaày ñuû ba minh, ñaõ lìa duïc ba coõi, thoâng ñaït ba taïng, veà kinh, luaän, noäi, ngoaïi ñeàu nghieân cöùu töôøng taän. Luùc ñoù, Luaän sö Xa-ñeà-la nghe trong khu röøng kia coù Ñaïi Luaän sö, neân lieàn ñeán ñoù. Ñeán nôi, sau vaøi lôøi hoûi han Toân giaû Baø-tuù-la, roài ngoài qua moät phía. Luaän sö Xa-ñeà-la noùi vôùi Toân giaû Baø-tuù-la: Ai seõ laäp moân bieän luaän tröôùc? Baø-tuù-la ñaùp: Toâi laø ngöôøi ôû ñaây laâu, neân laäp moân bieän luaän tröôùc. Tuy nhieân, vì oâng töø xa ñeán, neân cho oâng tuøy yù laäp moân bieän luaän tröôùc. Luaän sö Xa-ñeà-la noùi raèng: Taát caû luaän laø höõu baùo luaän. Baø-tuù-la nghe, vaãn ngoài yeân laëng. Caùc ñeä töû cuûa Xa-ñeà-la ñoàng thanh reo leân: Hoâm nay Sa-moân Thích töû ñaõ thua thaày chuùng toâi roài! Theá roài hoï voäi ñöùng daäy ñi. Baáy giôø, Toân giaû Baø-tuù-la beøn noùi raèng: Haõy ñi theo thaày caùc oâng, neáu ñuùng laø Xa-ñeà-la thì seõ töï nhaän bieát vieäc naày. Roài töø trong röøng kia, hoï xoay vaàn ñi veà phía tröôùc. Luaän sö Xa- ñeà-la töï nghó: Vì sao Sa-moân Thích töû laïi noùi raèng: Neáu thaày caùc oâng laø Xa-ñeà-la, thì seõ töï bieát vieäc naày! Lieàn töï nhôù laïi: ta noùi raèng: Taát caû luaän ñeàu coù baùo. Sa-moân Thích töû kia yeân laëng khoâng noùi, töùc laø luaän cuûa ta khoâng coù baùo. Vaäy laø Sa-moân Thích töû ñaõ hôn ta, nghó ñoaïn, lieàn

baûo caùc ñeä töû: Nay ta seõ trôû laïi ñeå taï loãi vôùi Baø-tuù-la. Caùc ñeä töû noùi: Thaày ñaõ thaéng ôû giöõa ñaïi chuùng, ñaâu caàn phaûi trôû laïi ñoù. Baáy giôø, Luaän sö laïi noùi: Thaø ta chòu thua ôû ngöôøi trí, chöù khoâng theøm thaéng keû ngu toái. Nghó ñoaïn, oâng ta quay trôû laïi, ñeán choã Toân giaû Baø-tuù-la noùi raèng: OÂng laø ngöôøi thaéng, coøn toâi thua. Nay oâng laø thaày, toâi laø ñeä töû. Cuõng theá, söï yeân laëng coøn coù theå thaéng cuoäc, ñaâu caàn phaûi noùi naêng. Ñöùc Phaät, Theá toân thöôøng quôû traùch caùc ñeä töû laø ngu si, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Vì sao soaïn luaän naày? Ñaùp: Phaät, Theá toân ñaõ khoâng coù aùi gioáng nhau, khoâng coù giaän döõ gioáng nhau, khoâng coù kieâu maïn gioáng nhau, khoâng coù voâ minh gioáng nhau. AÙi, giaän cuûa Ñöùc Theá toân ñaõ döùt, lìa boû söï yeâu gheùt, döùt taát caû caên baûn tranh tuïng. Nhö caùc ñeä töû coøn taäp khí phieàn naõo, nhö Taát- laêng-giaø- baø-ta coù taäp khí giaän döõ. Tröôûng laõo kia ñaõ

maéng vò thaàn soâng Haèng: Laø keû toâi tôù xaáu xa, ôû choã nhoû heïp. Tröôûng laõo A-nan thì coù taäp khí höõu aùi, vì xoùt thöông caùc Thích töû. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát coù taäp khí kieâu maïn, boû thuoác theo beänh v.v... Ñoái vôùi caùc taäp khí nhö theá, Ñöùc Phaät, Theá toân ñaõ döùt haún. Vì sao? Vì ñaõ lìa taát caû. Maëc duø chö Phaät khoâng coù taäp khí phieàn naõo cuûa phöông tieän kheùo leùo, nhöng vaãn coù lôøi noùi gioáng nhau cuûa phöông tieän kheùo leùo. Lôøi noùi gioáng vôùi aùi, nhö noùi: Thieän lai Tyø-kheo! Haõy xuaát gia. Lôøi noùi töông töï vôùi giaän döõ: OÂng laø keû toâi tôù cuûa doøng hoï Thích, caùc Thích chuûng laø ñaïi gia cuûa oâng. Lôøi noùi gioáng nhö kieâu maïn, nhö noùi: Ta ñaõ thaønh töïu möôøi löïc, boán voâ sôû uùy. Lôøi noùi gioáng vôùi voâ minh, nhö noùi: Ñaïi vöông töø nôi naøo ñeán? Nhö baûo Toân giaû A-nan: Vì sao ngoaøi vöôøn röøng laïi coù tieáng lôùn xöôùng cao? Hoûi: Nhö lai ñaõ nhoå heát goác reã taäp khí, vì sao laïi coøn coù lôøi noùi töông töï nhö theá? Ñaùp: Vì gìn giöõ ruoäng thoï nhaän hoùa ñoä. Söï vieäc aáy theá naøo? Trong ñaây neân noùi roäng veà nhaân duyeân phaù taêng. Vì sao? Vì chính laø nhaân duyeân caên baûn cuûa kinh naày. Caùc Tyø-kheo bò Ñeà-baø-ñaït-ña phaù hoaïi, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát giaùo

hoùa khieán cho hoï quay trôû veà. Caùc Tyø-kheo kia raát hoå theïn, laïi coù taâm nghi: Chuùng ta gaàn Ñeà-baø-ñaït-ña, chaúng bieát giôùi caám ñaõ thoï coù maát hay khoâng? Do taâm hoå theïn, beøn ñeán choã Phaät. Baáy giôø, Ñöùc Theá toân duøng lôøi meàm moûng, thaân aùi baûo: Laønh thay! Tyø-kheo haõy xuaát gia. Ngay khi Phaät vöøa noùi lôøi naày, caùc Tyø-kheo kia ñeàu döùt töø ñöôïc söï hoå theïn vaø taâm nghi cuûa mình. Sôû dó maéng Am-baø-traù laø keû toâi ñoøi, laø muoán phaù boû taâm kieâu maïn cuûa ngöôøi aáy. Do phaù boû taâm kieâu maïn, neân cha meï thöù lôùp ñöôïc sinh leân coõi trôøi, thaáy Thaùnh ñeá. Sôû dó noùi: Ta ñaõ thaønh töïu möôøi löïc, boán voâ sôû uùy laø vì ñoái vôùi ngöôøi khoâng bieát ñöôïc coâng ñöùc Phaät, muoán cho hoï bieát. Sôû dó noùi: Ñaïi vöông töø ñaâu ñeán? Vì Phaät muoán sinh khôûi phaùp thöù lôùp cuûa vieäc baøn luaän. Sôû dó Phaät hoûi: Ngoaøi vöôøn röøng coù tieáng lôùn, xöôùng cao? Laø vì Phaät muoán cho Toân giaû A-nan sinh taâm gaàn guõi choán vaéng laëng. Vì caùc nhaân duyeân nhö theá, neân môùi soaïn luaän naày. Vì sao Ñöùc Theá toân quôû traùch caùc ñeä töû laø ngöôøi ngu si? Ñieàu naày coù hai nghóa: 1. Laø quôû traùch. 2. Noùi laø ngöôøi ngu si. Nay vì muoán noùi nghóa ngöôøi ngu si, neân noùi raèng: Hoûi: Theá naøo goïi laø ngöôøi ngu si? Ñaùp: ÔÛ trong phaùp Phaät, sinh ra ngu si. Phaùp Phaät goïi laø laø ñaïo. Hoûi: Theá naøo laø ñoái vôùi ñaïo sinh ngu si? Ñaùp: Khoâng theå khieán cho ñaïo ngu si, chæ ôû thaân mình taêng tröôûng ngu si. Laïi coù ngöôøi noùi: Cuõng coù theå khieán cho ñaïo ngu si. Vì sao? Vì xa lìa ñaïo, ñaïo khoâng ñöôïc töï taïi. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñöùc Phaät ñaõ noùi caùch döùt töø ngu si, ngöôøi naày ñoái vôùi phaùp aáy khoâng döùt ñöôïc söï ngu si, traùi laïi coøn ngu si theâm, neân noùi nhö theá. Ñoái vôùi phaùp Phaät sinh ra ngu si, khoâng sinh phaân bieät, laø laøm cho phöông tieän, coâng duïng cuûa Phaät khoâng coù hieäu quaû thieát thöïc. Vieäc aáy theá naøo? Nhö coâ gaùi khoâng sinh ñeû, goïi laø khoâng coù phaàn sinh saûn. Cuõng theá, ngöôøi nghe lôøi

Phaät noùi, khoâng thoï thai Thaùnh ñaïo, ngöôøi naày ôû trong phaùp Phaät goïi laø ngöôøi khoâng coù phaàn sinh saûn. Khoâng coù quaû laø: Khoâng coù quaû nöông, quaû giaûi thoaùt. Khoâng coù ñaéc laø: Ñoái vôùi phaùp Phaät khoâng coù sôû ñaéc. Khoâng coù vò laø: Khoâng ñöôïc vò xuaát ly, vò vaéng laëng, vò ñaïo phaåm

vò tòch dieät, neân noùi laø khoâng coù vò. Khoâng coù lôïi laø: Khoâng coù lôïi cuûa quaû thieän. Ví nhö thaày thuoác tìm kieám caùc thöù coû thuoác khaép nôi ñeå chöõa cho ngöôøi beänh. Nhöng beänh laïi ñem vöùt thuoác vaøo thuøng raùc sinh ra hai loãi laàm: 1. Beänh mình khoâng khoûi. 2. Uoång coâng cuûa thaày thuoác. Cuõng theá, Chö Phaät, Theá toân ñaõ thöïc haønh traêm ngaøn muoân thöù khoå haïnh, tìm kieám thuoác Thaùnh ñaïo voâ laäu, vì ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä giaûi thoaùt cho hoï. Traùi laïi, ngöôøi nghe phaùp laïi khoâng theå tu haønh ñeå sinh ra hai loãi laàm: 1. Khoâng theå töï chöõa laønh caùc beänh phieàn naõo. 2. Uoång coâng Chö Phaät ñaõ thöïc haønh caùc coâng ñöùc. Laïi nöõa, sinh ra söï ngu si nghóa laø: Coù theå laøm cho töï thaân chaúng phaûi phaùp khí, neân goïi laø sinh ngu si. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì döùt taâm troâng mong cuûa Phaät, neân goïi laø sinh ngu si. Taâm troâng mong cuûa Phaät nghóa laø: Mong muoán sao cho chuùng sinh sôùm ñöôïc giaûi thoaùt caùc khoå. Vì chuùng sinh kia khoâng theå tu phöông tieän lìa khoå, neân noùi laø döùt taâm troâng mong cuûa Phaät. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñoaïn tuyeät vôùi phaùp Phaät, khieán khoâng coøn noái tieáp. Neáu baûn thaân cuûa ngöôøi kia tu chaùnh haïnh, thì cuõng laøm cho ngöôøi khaùc tu chaùnh haïnh. Laàn löôït nhö theá, khieán cho nhieàu chuùng sinh tu chaùnh haïnh. Ngöôïc laïi, neáu chính mình khoâng theå tu chaùnh haïnh, thì cuõng khieán ngöôøi khaùc khoâng tu chaùnh haïnh, cöù laàn löôït nhö vaäy laøm cho nhieàu chuùng sinh khoâng tu chaùnh haïnh. Ngöôøi nhö theá, khoâng theå laøm lôïi ích cho moät thaân, laøm gì ñem laïi ích lôïi cho nhieàu ngöôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Voán coù theå haønh xuaát gia nhöng khoâng ñaït ñöôïc, goïi laø sinh ngu si. Hôn nöõa, ôû trong phaùp Phaät, khoâng nhö nghóa, haønh theo thöù lôùp, goïi laø ngöôøi si meâ. ÔÛ ñaây, duøng lôøi noùi cuûa Phaät laøm coâng haïnh cuûa phaùp Phaät, neân coâng haïnh theo thöù lôùp nhö nghóa, nhöng laïi khoâng theå thöïc haønh, neân noùi laø ngöôøi si meâ. Laïi coù ngöôøi noùi: Nhö coâng haïnh ñaõ thích hôïp, goïi laø thöïc haønh theo thöù lôùp nhö nghóa. Ngöôøi kia ñoái vôùi phaùp Phaät, khoâng nhö coâng haïnh ñaõ ñöôïc thích öùng, goïi laø thöïc haønh theo thöù lôùp khoâng nhö nghóa. Khoâng thuaän theo, nghóa laø ôû trong phaùp Phaät, khoâng thuaän theo nhö phaùp. Khoâng thöïc haønh theo thöù lôùp nghóa laø: ÔÛ trong phaùp Phaät, khoâng taïo ra coâng haïnh noái tieáp nhau. Phaïm caùc loãi xaáu laø: Phaïm phaùp Phaät.

Khoâng nhö phaùp thöïc haønh nghóa laø: Khoâng thöïc haønh phaùp thöù lôùp goïi laø Thaùnh ñaïo. Laïi coù ngöôøi noùi: Khoâng nhö nghóa, ngöõ thöïc haønh theo thöù lôùp. Nghóa laø khoâng theå thöïc haønh trong taát caû thôøi gian, nhö Tyø-kheo Baø-tha-lôïi, sau ba thaùng môùi thoï laõnh phaùp aên khoâng phi thôøi. Laïi coù ngöôøi noùi: Thöïc haønh theo thöù lôùp khoâng nhö nghóa: Ñoù laø traû lôøi thuyeát ôû

tröôùc, laø ñoái vôùi phaùp Phaät, sinh ra ngu si. Hoûi: Sinh ngu si laø sao? Ñaùp: Ñoái vôùi lôøi raên daïy cuûa Phaät, khoâng thöïc haønh nhö nghóa theo thöù lôùp, cho ñeán khoâng nhö phaùp tu haønh theo thöù lôùp. Phaùp cuõng gioáng nhö theá. Vì sao? Vì Phaät quôû traùch caùc ñeä töû. Ñaây laø traû lôøi nghóa ñaõ noùi ôû tröôùc. Ñaùp raèng: Chö Phaät, Theá toân thöôøng daïy baûo, nhö hieän nay Hoøa thöôïng, A-xaø-leâ thöôøng höôùng veà caùc ñeä töû, duøng yù thöông xoùt noùi laø ngöôøi si meâ. Ñöùc Phaät cuõng gioáng nhö theá. Vì loøng thöông xoùt, muoán ñem laïi lôïi ích cho chuùng sinh, neân noùi laø ngöôøi si meâ. Chö Phaät, Theá toân thöôøng duøng boán vieäc ñeå giaùo hoùa: 1. Duøng lôøi khen ngôïi toát ñeïp. 2. Duøng lôøi quôû traùch. 3. Duøng ngöôøi khaùc laøm nhaân. 4. Duøng söï buoâng boû. Khen ngôïi: Nhö khen ngôïi Toân giaû ÖÙc Nhó v.v... Laønh thay! Laønh thay! Tyø-kheo coù theå duøng aâm thanh thanh tònh, vi dieäu ñeå ñoïc tuïng kinh phaùp. Quôû traùch: Nhö quôû traùch Öu-ñaø-da v.v... Ngöôøi khaùc laøm nhaân: Nhö luùc chuyeån phaùp luaân, Phaät vì naêm Tyø- kheo noùi phaùp, ñaõ giuùp cho taùm vaïn chö thieân ñaéc ñaïo. Nhö vua Taàn- baø-ta-la ñoùn röôùc Phaät, ñaõ giuùp cho taùm vaïn ngöôøi, trôøi ñeàu ñaéc ñaïo. Nhö Ñeá-thích thöa hoûi Phaät, cuõng coù taùm vaïn chö thieân ñaéc ñaïo. Buoâng boû: Nhö Phaïm chí Ñoäc Töû Taùnh v.v... laø nhöõng ngöôøi neân duøng söï quôû traùch ñeå giaùo hoùa, neáu khoâng quôû traùch thì hoï seõ khoâng tieáp nhaän söï hoùa ñoä. Chính vì theá, neân Ñöùc Phaät, Theá toân quôû traùch ñeä töû. Chaúng haïn nhö A-xaø-leâ thì höôùng veà ñeä töû caän truï, Hoøa thöôïng thì höôùng vaøo ñeä töû ñoàng truï, duøng lôøi leõ tha thieát ñeå quôû traùch hoï. Hoøa thöôïng, A-xaø-leâ kia chaúng phaûi vôùi taâm aùc, chæ vì ñeä töû khoâng thuaän chaùnh phaùp, neân môùi quôû traùch! Nhö cha meï thaáy con laøm chuyeän phi phaùp, vì ñeå baûo veä con neân duøng lôøi tha thieát quôû traùch, chöù cha meï khoâng heà coù taâm aùc. Neáu khi caùc con ñang laøm chuyeän phi phaùp, thì cha meï chuùng seõ caûm thaáy loøng khoã naõo. Vì muoán ngaên caùc con laøm chuyeän

phi phaùp, neân duøng lôøi, tha thieát quôû traùch. Ñöùc Phaät Cuõng theá, khoâng coù taâm aùc, phaûi duøng lôøi quôû traùch ñeå hoùa ñoä, vì neáu khoâng quôû traùch, thì ngöôøi kia cuoái cuøng seõ khoâng ñöôïc gì ñieàu phuïc. Cho neân Ñöùc Theá toân môùi quôû traùch caùc ñeä töû. Laïi coù ngöôøi noùi: Taâm ñaïi bi cuûa Phaät luoân coi troïng trong taát caû thôøi gian, thöôøng nghó: Duøng phöông tieän naøo ñeå ñem laïi lôïi ích cho chuùng sinh. Neáu Nhö lai khoâng quôû traùch Ñeà-baø-ñaït-ña thì caùc Tyø-kheo khaùc seõ baét chöôùc theo ngaøy caøng nhieàu, laïi seõ thöôøng xuùc nhieãu Ñöùc Theá toân. Neáu nhö ñang höôùng tôùi coâ gaùi voâ tæ, khoâng noùi laø ñoà ñöïng ñaày phaân nöôùc tieåu nhö theá, thì loøng duïc cuûa coâ gaùi kia seõ khoâng do ñaâu ñöôïc thoâi döùt. Neáu khoâng quôû maéng Am-baø-la-traù laø keû toâi ñoøi thì oâng ta seõ khoâng coù lyù do ñeå deïp boû tính kieâu maïn. Neáu Phaät khoâng quôû maéng sö Phaát-ca-la-baø-la kia, oâng ta cuõng khoâng do ñaâu coù theå phaù tröø tính kieâu maïn. Nhöõng vieäc nhö theá v.v..., vì taêng ích coâng ñöùc, neân cuõng quôû traùch ngöôøi khaùc. Laïi nöõa, vì hai vieäc, neân quôû traùch ngöôøi khaùc: 1. Ngöôøi caên thieän khoâng thuaàn thuïc, duøng söï

quôû traùch ñeå cho caên thieän ñöôïc thuaàn thuïc. 2. Duø caên thieän ñaõ thaønh thuïc, nhöng khoâng taïo ra phöông tieän, duøng lôøi quôû traùch, khieán cho sinh phöông tieän, ñöôïc ñaïo quaû. Hoûi: Vì nghóa gì maø noùi laø ngöôøi si? Vì töø si meâ sinh ra neân noùi laø ngöôøi si. Vì hieän haønh neân noùi laø ngöôøi si. Neáu töø si sinh thì A-la-haùn cuõng laø ngöôøi si. Vì sao? Vì thaân A- la- haùn töø si sinh. Neáu do hieän haønh si neân noùi laø ngöôøi si thì chæ A-la- haùn môùi ñöôïc noùi laø ngöôøi khoâng si. Vì sao? Vì A-la-haùn khoâng hieän haønh si. Neáu vaäy laøm sao hieåu kinh naày. Nhö noùi: Ngöôøi si haõy ñi cho taäht xa, chôù ñöùng ôû tröôùc ta. Lôøi bình: Neân noùi raèng: haønh si hieän ra ôû tröôùc, goïi laø ngöôøi si. Hoûi: Neáu vaäy thì chæ coù A-la-haùn laø ngöôøi khoâng si, laøm sao hieåu kinh naày, cho ñeán noùi roäng? Ñaùp: Kinh naày neân noùi raèng: Tyø-kheo haõy ñi cho xa, chôù ñöùng tröôùc maët ta. Nghe noùi khi Phaät nhaäp Nieát-baøn, chö thieân Tröôøng Thoï ngôø vöïc veà vieäc nhö theá naày: Tyø-kheo Thieân Ñöùc thaàn löïc, vì sao nay laïi ñöùng ôû tröôùc ta che khuaát phía tröôùc, laøm cho chuùng ta khoâng ñöôïc nhìn thaáy thaân cuûa Ñöùc Theá toân. Ñaây laø laàn sau cuøng, chuùng ta thaáy thaân Ñöùc Theá

toân. Vì sao? Vì Theá toân khoâng laâu seõ nhaäp Nieát-baøn. Baáy giôø, Ñöùc Theá toân bieát taâm nieäm cuûa chö thieân, neân baûo Tyø- kheo: Haõy ñi xa, chôù ñöùng tröôùc ta. Laïi coù ngöôøi noùi: Tröôùc kia Phaät ñaõ noùi, neân duøng lôøi quôû traùch ngöôøi ñöôïc ñoä ñeå quôû traùch hoï. Neáu quôû traùch A-la-haùn maø ñöôïc thaéng tieán thì Phaät cuõng quôû traùch laø ngöôøi si. Hoûi: Con ngöôøi thì coù aùi, coù giaän döõ, coù ngaõ man, coá chaáp, coù si, vì sao laïi noùi laø ngöôøi si, maø khoâng noùi laø ngöôøi aùi v.v... Ñaùp: Vì si coù khaép taát caû moïi nôi. Neáu hieän haønh si ôû ñòa kia, töùc laø ngöôøi si cuûa ñòa aáy.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.